

MODERN GREEK A2 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
GREC MODERNE A2 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
GRIEGO MODERNO A2 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Tuesday 3 May 2005 (morning)
Mardi 3 mai 2005 (matin)
Martes 3 de mayo de 2005 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Section A consists of two passages for comparative commentary.
- Section B consists of two passages for comparative commentary.
- Choose either Section A or Section B. Write one comparative commentary.
- It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- La section A comporte deux passages à commenter.
- La section B comporte deux passages à commenter.
- Choisissez soit la section A, soit la section B. Écrivez un commentaire comparatif.
- Vous n'êtes pas obligé(e) de répondre directement aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le souhaitez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- En la Sección A hay dos fragmentos para comentar.
- En la Sección B hay dos fragmentos para comentar.
- Elija la Sección A o la Sección B. Escriba un comentario comparativo.
- No es obligatorio responder directamente a las preguntas de orientación que se incluyen, pero puede utilizarlas si lo desea.

Διαλέξτε ή την πρώτη ή τη δεύτερη ενότητα

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

Να αναλύσετε και να συγκρίνετε τα ακόλουθα δύο κείμενα.

Εξετάστε τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους, καθώς και στο θεματικό τους περιεχόμενο. Σχολιάστε πώς χειρίζονται οι συγγραφείς τη δομή, τον τόνο, τις εικόνες και άλλα υφολογικά στοιχεία για να μεταδώσουν το νόημα που θέλουν. Δεν είναι απαραίτητο να απαντήσετε ευθέως στις βοηθητικές ερωτήσεις που τα συνοδεύουν. Ωστόσο, καλό θα είναι να τις χρησιμοποιήσετε ως αφετηρία του συγκριτικού σχολιασμού που θα κάνετε.

Κείμενο Α-1

Στο κείμενο αυτό (από ένα τόμο που ο συγγραφέας τον περιγράφει ως «αναδρομές σε αναμνήσεις») ο συγγραφέας θυμάται ένα ταξίδι που έκανε με τη μητέρα του.

Γυρίζοντας, μείναμε –ένα βράδυ μόνο- στη Σύρο. Ίσα-ίσα για να συναντήσουμε τη θεία Μίκα. Από τα παλιά σπίτια της οικογένειας δεν υπήρχε τίποτα για να μας στεγάσει. Έτσι αποφασίστηκε να μείνουμε στο σπίτι της θείας.

5 Ήταν ένα αχανές¹ παλιό αρχοντικό –τουλάχιστον έτσι το θυμάμαι-, που η έλλειψη ηλεκτρικού το έκανε να μοιάζει μεγαλύτερο. Φτάσαμε βράδυ και ακόμα νομίζω πως βλέπω τη θεία Μίκα, μικρόσωμη, καμπουρίτσα, να μας υποδέχεται με τη λάμπα του πετρελαίου. Τα ξέραμε άλλωστε αυτά –τη μισή Κατοχή με κεριά και λάμπες τη βγάλαμε!

10 «Τα παιδιά κοιμούνται νωρίς –είσαι κι από ταξίδι!» είπε η μητέρα και με στείλανε γρήγορα για ύπνο. Βρέθηκα σε μια τεράστια αίθουσα (ένα από τα πολλά σαλόνια) με το κερύ στο χέρι. Μου είχαν στρώσει σε έναν φαρδύ καναπέ, όπου χωρούσαν άλλοι τρεις σαν κι εμένα.

15 Η σκηνή τρόμου ήρθε μόλις ξάπλωσα. Αυτόματα τα μάτια μου αντίκρισαν το ταβάνι. Κι εκεί ΕΙΔΑ (δηλαδή φαντάστηκα, έτσι νόμισα!) μορφές να με κοιτάνε, τεράστια πρόσωπα, γίγαντες πραγματικούς από πάνω μου, που ΣΑΛΕΥΑΝ² κιόλας στο φως του κεριού.

20 Κρύος ιδρώτας με περιέλουσε. Πρώτη φορά μου έβλεπα –ναι, ΕΒΛΕΠΑ- δράκους, φαντάσματα, τέρατα, ξωτικά.³ Όλα τα παραμύθια τρόμου που είχα διαβάσει, κι όσα μου είχαν διηγηθεί, ζωντάνευαν και με κυνηγούσαν. Κρατήθηκα για λίγο, να μη διαψεύσω την άποψη ότι είμαι άντρας (11 χρονώ!) και άρα ατρόμητος. Και μετά, όρρλιάζοντας από πανικό και αγωνία, ξεχύθηκα στο διπλανό δωμάτιο, όπου θεία και μητέρα μάταια πάσχισαν⁴ να με παρηγορήσουν.

25 Αργότερα –πολύ αργότερα- θυμάμαι τη φωνή της μητέρας να μου λέει με κάποια ελαφριά επίπληξη⁵: «Αφού τόσες φορές σου είχα πει πως όλα μας τα ταβάνια στη Σύρο ήταν ζωγραφισμένα!»

Νίκος Δήμου, Από την Μιχαήλ Βόδα στην Σύρο, Αθήνα 1994

¹ αχανές : τεράστιο

² σάλευαν : κουνιόνταν

³ ξωτικά : υπερφυσικά πλάσματα, στοιχεία

⁴ πάσχισαν : προσπάθησαν

⁵ επίπληξη : κατσάδιασμα, αποδοκιμασία

Κείμενο Α-2

- ΠΟΙΗΤΗΣ** εννιά ποιητικών συλλογών, διηγηματογράφος και στιχουργός 400 τραγουδιών, ο Μάνος Ελευθερίου προσθέτει στο πλούσιο συγγραφικό του σύμπαν και το μυθιστόρημα «Ο καιρός των χρυσαυθάνων» (εκδ. Μεταίχμιο). Φόντο η αγαπημένη και πολυφωτογραφημένη από τον ίδιο Ερμούπολη της Σύρου στις μεγάλες της δόξες. Πρωταγωνίστρια του μυθιστορήματος μια εμβληματική φιγούρα¹ του νεοελληνικού θεάτρου, η Ευαγγελία Παρασκευοπούλου. Χρόνος, τέλη του 19^{ου} αιώνα. Πρόκειται για ένα μυθιστόρημα όπου το πραγματικό συναντάει το φανταστικό και όπου στις σελίδες του συντελούνται πράγματα και θάματα. Όσο για τον Μάνο Ελευθερίου, δηλώνει αμετανόητος πλάνητας² στα σοκάκια της Ερμούπολης. Είτε αφορούν το παρελθόν είτε το παρόν.
- 10 **-Ας αρχίσουμε λοιπόν από τον τίτλο του μυθιστορημάτος σας. Ποιος είναι ο «Καιρός των χρυσαυθάνων»; Τι κρύβεται πίσω από τον ποιητικό και νοσταλγικό αυτόν τίτλο;**
 «Το μυθιστόρημα αρχίζει στις 8 Νοεμβρίου 1896, που είναι η εποχή των χρυσαυθάνων. Θυμάμαι, όταν ήμουν παιδί, εκείνη ακριβώς την ημέρα στο σπίτι μας τις δύο μεγάλες μπρούντζινες οβίδες, που τις γυάλιζαν με στάχτη και ήταν αριστερά και δεξιά στο επάνω μέρος της σκάλας του δεύτερου ορόφου, κατάφορτες από διπλά κίτρινα και λευκά χρυσάνθεμα. Την ίδια μέρα γιορτάζει και ένας από τους βασικούς πρωταγωνιστές του βιβλίου.
- 15 **-Ο τόπος στον οποίο διαδραματίζεται το μυθιστόρημά σας είναι η Σύρος, και πιο συγκεκριμένα η Ερμούπολη, στην οποία έχετε αφιερώσει πολύ κόπο και αγάπη ως σήμερα. Ανεξάρτητα όμως από το δέσιμο που έχετε με τη Σύρο, γιατί πιστεύεται ότι είναι ένας τόπος της λογοτεχνίας; Ποια είναι εκείνα τα στοιχεία της που προκαλούν έναν σύγχρονο συγγραφέα να τη μεταφέρει στο λογοτεχνικό χώρο;**
 «Είναι πράγματι η Σύρος, και είναι η Ερμούπολη, χωρίς να αναφέρεται ρητά. Ήδη ως τόπος έχει εμπνεύσει πολλούς συγγραφείς ως τις μέρες μας. Σκεφθείτε μόνο τα αριστουργηματικά «Συριανά διηγήματα» του Εμμ. Ροΐδη. Πάντα όμως με ερέθιζε η ίδια η ιστορία της μαγικής πόλης. Στην αρχή η τρομακτική της ακμή και στη συνέχεια, η ταπεινωτική της πτώση. Ένας παράλληλος βίος και σχεδόν ίδιος με την ένδοξη θεατρική σταδιοδρομία της Ευαγγελίας Παρασκευοπούλου. Όπως και να το κάνουμε όμως, η μαγεία της πόλης, ακόμα και σήμερα, είναι εμφανής.

Έλενα Χουζούρη, Συνέντευξη με τον Μάνο Ελευθερίου, Βιβλιοθήκη, εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 7 Μαΐου 2004

- Ποια είναι η σχέση του κάθε αφηγητή με τον τόπο;
- Ποιο είναι τα κυρίαρχα συναισθήματα του αφηγητή στο κάθε κείμενο και με τι τρόπους τα εκφράζει;
- Συγκρίνετε τις εικόνες που παίρνετε για τη Σύρο από τα δύο κείμενα.

¹ εμβληματική φιγούρα : μεγάλη μορφή

² πλάνητας: αυτός που περιπλανάται, εδώ: αυτός που τριγυρίζει χαζεύοντας

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

Να αναλύσετε και να συγκρίνετε τα ακόλουθα δύο κείμενα.

Εξετάστε τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους, καθώς και στο θεματικό τους περιεχόμενο. Σχολιάστε πώς χειρίζονται οι συγγραφείς τη δομή, τον τόνο, τις εικόνες και άλλα υφολογικά στοιχεία για να μεταδώσουν το νόημα που θέλουν. Δεν είναι απαραίτητο να απαντήσετε ευθέως στις βοηθητικές ερωτήσεις που τα συνοδεύουν. Ωστόσο, καλό θα είναι να τις χρησιμοποιήσετε ως αφετηρία του συγκριτικού σχολιασμού που θα κάνετε.

Κείμενο Β-1

Δημοσιεύουμε δεκατρία παραμύθια από την Πελοπόννησο. Ο αναγνώστης θα αντιληφθεί, νομίζω, εύκολα πως ένας άνεμος ρεαλισμού φυσάει εδώ. Και αυτό είναι κάτι που μπορούμε να πούμε ότι ισχύει γενικότερα στη ζωή της περιοχής αυτής της Ελλάδας, σε σύγκριση με άλλες περιοχές, λόγω χάρη την Ήπειρο, ή τη Μακεδονία και τη Θράκη. Στην παρούσα συλλογή αυτό φαίνεται και στη γλώσσα, με τη στενή έννοια (δεν πρέπει να μας επηρεάσει η ύπαρξη ορισμένων μεμονωμένων μάλλον ιδιοματικών στοιχείων), αλλά και στη μορφή και την έκφραση που παίρνουν τελικά τα παραμυθιακά μοτίβα.

Βέβαια, αυτό δε σημαίνει ότι έχει γίνει κάποια ριζική αλλοίωση, ότι έχει επέλθει πλήρης μεταμόρφωση των στοιχείων που συνιστούν και σχηματίζουν ένα παραδοσιακό λαϊκό παραμύθι. Ορθό είναι να μιλάμε για ένα είδος πελοποννησιακών παραλλαγών των γνωστών, παραδεδομένων τύπων. Κυρίως παρατηρείται η συνήθης σε τέτοιες περιπτώσεις τάση εκκοσμίκευσης του παραμυθιακού και μυθικού υλικού, με την επικράτηση στοιχείων ευτράπελων διηγήσεων ή νουβελών, με αντίστοιχο περιορισμό ακραιφνέστερων μαγικών και υπερφυσικών στοιχείων.

... Και τα πεζότερα πελοποννησιακά παραμύθια μπορούν να μας παρακινήσουν να κάνουμε ουσιώδεις παραμυθολογικές (συναρτημένες¹, στις σελίδες αυτές, με παιδαγωγική χρησιμότητα) παρατηρήσεις. Άλλωστε διασώζουν, όπως είπα, και σημαντικά παλαιά (κάποτε και σπάνια) στοιχεία. Αυτό συμβαίνει, παραδείγματος χάρη, με την ιστορία για τη Γυναίκα του Σκύλου, που έχει σχέση με το παραμύθι για τον Έρωτα και την Ψυχή, **το μόνο ίσως ακέραιο παραμύθι που σώθηκε απ' την αρχαιότητα**. όπως πληροφορούμαστε στη διεξοδικότατη εργασία του Μέγα², που εξέτασε το σύνολο των ελληνικών παραλλαγών του κύριου τύπου και των υποτύπων του εξαιρετικά διαδεδομένου ανά τον κόσμο παραμυθιού (για τον Έρωτα και την Ψυχή), το θέμα του μαγικού μέλλοντος συζύγου της ηρωίδας, που εμποδίζει το γάμο της με άλλους με τη μορφή σκύλου, βρίσκεται μόνο σε ελληνικές παραλλαγές. Υπάρχει μόνο σε 18 καταγραφές-παραλλαγές στο σύνολο των 538 (!) ελληνικών κειμένων που συγκέντρωσε και μελέτησε ο αλησμόνητος δάσκαλός μου. **Άρα το παραμύθι της συλλογής μας είναι σπάνιο και πολύτιμο.**

Μ.Γ. Μερακλής, προλεγόμενα στο βιβλίο της Ζωής Σπυροπούλου, Παραμύθια της Πελοποννήσου, Αθήνα 2004

¹ συναρτημένες : που συνδυάζονται

² Γεώργιος Μέγας: Σημαντικός Έλληνας λαογράφος, που υπήρξε και δάσκαλος του συγγραφέα.

Κείμενο B-2**Η Σουρταφέρω**

ΜΙΑ φορά κι έναν καιρό, απέναντι από το παλάτι του βασιλιά είχε το φτωχικό του ένας ράφτης.

Ο ράφτης είχε μια πανέμορφη θυγατέρα που τη λέγαν Σουρταφέρω. Η ομορφιά της έφτανε ίσαμε τα πέρατα της χώρας.

5 Εκείνο τον καιρό τα κορίτσια μα και τα παιδιά των φτωχών δεν πήγαιναν σχολείο. Γράμματα μάθαιναν μόνο τ' αρχοντόπουλα.

Έτσι, η καημένη η Σουρταφέρω, μόλο που εκτός από την ομορφιά της ήταν και πολύ έξυπνη, έμενε στο σπίτι, έκανε τις δουλειές και περιποιότανε τα λουλούδια του κήπου της.

10 Το βασιλόπουλο την είχε κοκέψει.¹ Πέρναγε έξω από το σπιτάκι της και την έβλεπε να περιποιείται τα λουλούδια της.

Μια μέρα λοιπόν γυρίζει και της λέει:

-Σουρταφέρω, Σουρταφέρω, του ραφτάκω η θυγατέρω², που σκαλίζεις και ποτίζεις, πόσα φύλλα έχει ο βασιλικός;

15 Της είπε τούτα τα λόγια για να την μπερδέψει και να δοκιμάσει αν, εκτός από την ομορφιά της, ήταν και μυαλωμένη.

Τότε η Σουρταφέρω, δίχως διόλου να τα χάσει, του απαντάει:

-Βασιλόπλο, βασιλόπλο, και του βασιλιά ο γιος, όπου γράφεις κι αναγνώνεις, πόσα αστέρια έχει ο ουρανός;

20 Το βασιλόπουλο τα 'χασε μπροστά στην έξυπνη απάντηση που του 'δωσε η Σουρταφέρω και κατάλαβε πως δεν ήταν μονάχα όμορφη μα και μυαλωμένη. Και, σαν να λες, αποφάσισε να την πάρει γυναίκα του, κι ας ήτανε και φτωχιά. Όπου πάει, το λέει στη μάνα του και τα τελειώσανε.

Έγιναν οι γάμοι και η Σουρταφέρω απ' το φτωχικό καλυβάκι του ράφτη μπήκε στο παλάτι...

*Παραμύθι από την Ηλεία, όπως το αφηγήθηκαν γυναίκες του τόπου
Ζωή Θ. Σπυροπούλου, Παραμύθια της Πελοποννήσου, Αθήνα 2004*

- Ποια από τα στοιχεία (γλωσσικά, υφολογικά και άλλα) που σύμφωνα με το κείμενο B1 χαρακτηρίζουν τα πελοποννησιακά παραμύθια τα βρίσκουμε πράγματι στο παραμύθι που αποτελεί το Κείμενο B2;
- Ποιες διαφορές στο ύφος, τον τόνο και τη γλώσσα των δύο κειμένων οφείλονται στο διαφορετικό στόχο που έχουν και στο διαφορετικό κοινό στο οποίο απευθύνονται οι συγγραφείς τους;
- Συγκρίνετε την κεντρική ιδέα των δύο κειμένων. Με ποιους τρόπους επιχειρεί το κάθε ένα να μας τη μεταδώσει;

¹ κοκεύω: προσέχω, ξεχωρίζω, σταμπάρω

² θυγατέρω: θυγατέρα, κόρη